

A 21. Nemzetközi Gyermekszínházi Fesztivál plakátja

A szabadkai Városháza

Almási Gábor: Kosztolányi Dezső mellszobra Szabadkán, 1985

Balogh Géza

EGY CSALÁDIAS VILÁGFESZTIVÁL

SZABADKA, 2014

Mivel egy évtizede törzsvendégnek számítok a patinás vajdasági városban, először arra a kérdésre szeretnék írásban is felelni, amelyet többször tettek fel már a helyi újságok, szerb és magyar nyelvű tévécsatornák munkatársai: miért szeretek idejárni, mi az, amiben különbözik idekötődésem más kedvelt városokhoz való viszonyomtól? A válaszom mindig ugyanaz volt, és ezt próbálok megerősíteni a mostani beszámoló címével is: elsősorban az évente megrendezésre kerülő Nemzetközi Gyermekszínházi Fesztivál kettős arculata teszi vonzóvá számomra (és valószínűleg sok más rendszeres látogató számára) ezt a helyet. Szabadka pontosan akkora város, hogy a szó legjobb értelmében megőrizze „vidéki” jellegét, meghittségét, családiasságát, vendégszeretetét, és ugyanakkor elég nagy ahhoz, hogy mindenfajta szereptévesztés nélkül beléphessen a világ rangos fesztiválvárosainak táborába.

Nem igazán szeretem a nagy világvárosokban rendezett színházi találkozót. Ott soha nem tud az egész város ügyévé válni az olyan „periférikus” rendezvénysorozat, mint egy gyerekszínházi, vagy báb-színházi találkozó. A nagyváros forgataga, nyüzsgése, a csúcsforgalomban idegesen túlközlő gépkocsik lármája felfalja az effajta intim műfajokat. Egy Szabadka-méretű helységben viszont közügyggyé tud válni minden kulturális esemény. A helybeliek ott tolonganak a színházak bejáratánál, hogy jó helyet kapjanak (az érdeklődésben persze fontos szerepet játszik az is, hogy az előadások ingyen látogathatók); a külföldi vendég úgy érzi, mintha a több mint százezer itt élő felnőtt és gyerek, öreg és fiatal számára egy héten át a Gyermekszínházi Fesztivál lenne a legfontosabb dolog a világon.

Persze nekünk, magyaroknak az sem mellékes, hogy sajátos történelmünk okán kultúránk jó része

az országhatárainkon túlra esik. Szabadkára is jut belőle. A város híres szülöttei, a tragikus sorsú Csáth Géza és unokafivére, Kosztolányi most is itt vannak velünk. Nemcsak utcanévként, színházként, hanem egész szellemiségükben. Kosztolányi szavait a bábjátékról Miatyánkként szoktam elmormolni, mikor leszállok a szabadkai vasútállomásra: *„A báb teremtő ösztönünk dicsőítése, végtelenségünk hangszúlyozása, barbár önvigasz és csalafinta diadal, megcsúfolása a halálnak...”*¹

1994-ben rendezték az első szabadkai találkozót, a múlt esztendőben büszkén ünnepeltük a huszadik évfordulót. Az idén kis híján elmaradt a folytatás. A pánik kísértetiesen hasonlított a kecskeméti találkozó körüli huzavonára. Először úgy látszott, hogy semmiféle támogatás nem érkezik a fővárosból. A szervezők kétségek között reménykedve őszre halasztották az addig minden év májusában zajló fesztivált. Ezzel újabb gondokat zúdítottak önmaguk és a résztvevők fejére: az időpont megváltozása többek számára lehetetlenné tette a részvételt. (Szeptember egyrészt minden színházban évadkezdés, másrészt a nemzetközi találkozónak évtizedek óta van egy összehangolt menetrendje, és ebben az időpontban Európa más városaiban rendeznek bábos találkozót.) A város vezetősége, a Vajdaság Kulturális Titkársága, a rendezvényt szervező Szabadka város Szabadegyete, a társzervező Szabadkai Gyermekszínház, valamint a fő partner szerepét betöltő Vajdasági Színházi Múzeum a kilátástalannak látszó helyzet ellenére hozzáállott a szeptember 21. és 26. között megrendezésre kerülő fesztivál előkészítéséhez.

Végül annak ellenére, hogy a Szerb Köztársaság Kulturális és Információs Minisztériuma a tavalyi hatmillió helyett mindössze egymillió dináros támogatást tudott biztosítani, a fesztivál – a tavalyi költségvetés

1 Elhangzott 1927-ben, Podrecca bábszínházának budapesti vendégjátéka bevezetőjében, a Király Színházban. In: Kosztolányi Dezső: *Színház*, Bp., 1948, 336.o.

összegének a feléből – sikeresen létrejött. Hogy az eddigieknél szerényebb körülmények között, azt igazán csak abból lehetett észrevenni, hogy a szokásos húsz-huszonkét együttes helyett most mindössze tizenötöt tudtak fogadni. Tizenhárom ország képviseltette magát: Bulgária, Észtország, Grúzia, India, Japán, Lengyelország, Magyarország, Montenegró, Oroszország, Románia, Szerbia, Szlovénia és Ukrajna. (A vendéglátó Szerbián kívül Oroszországból érkezett két együttes.)

Azt mondják, ha egy bármilyen műfajú fesztiválon három-négy igazán jó produkciót lehet látni, akkor már elégedettek lehetünk. Szabadkán 2014-ben ennél jóval szerencsésebb volt az arány: nyolc előadásról lehet nyugodt szívvel kijelenteni, hogy bármelyik nemzetközi fesztiválon sikert arathat.

Hogy a vendégek közül miért éppen Oroszország szerepelt két produkcióval, azt nehéz megmondani. Mindkettő olyan régimódi és poros volt, mintha egy bábmúzeum tárlóiból szedték volna elő. A volgográdi Kolobok (Cipócska) Bábszínház *Martinkó* jában minden együtt van, ami egy rossz színházhoz nélkülözhetetlen: tíz percre való anekdota majd egy órára elnyújtva, „általános” színjátszás mű-jókedvel feltupírozva, és még sok más ízléstelenség. (Író: Borisz Sergin, rendező: Nyina Golubjeva, tervező: Jekatyerina Gelperin.) Ivanovóból érkezett honfitársaik Csajkovszkij legjelentékeltenebb zenéjére, a *Gyermekalbum* című, zongorázni tanulók számára írt etűdsorozatra készítettek változatos technikákkal egy szépelgő ötletthalmazt, amelyet a műsorfüzet kísérleti műsorként ajánl a nézők figyelmébe. (Rendező: Jelena Ivanova, tervező: Ljubov Boldirjeva.)

Az Ungvárról érkezett Kárpátaljai Akadémiai Megyei „Bavka” Bábszínház *A csuka parancsára* új feldolgozását hozta, ami csak abban különbözik az Obracov Színház egykor egész Kelet-Európát bejárt változatától, hogy tetszetős kivitelben, óriásbábokkal, maskokkal és ukrán népviseletbe öltözött színészekkel keltik életre a jól ismert történetet. A színészek és a rendező egyetlen törekvése, hogy bármi áron és minél többször tapsot csikarjon ki. (Író: Marko Koprivnyickij, rendező: Olekszandr Kucsik, tervező: Tetjana Ulinec.) A bulgáriai Veliko Tarnovo Teatar Veszel (azaz Vidám Színház) nevű együttese a *Borsóhercegnő*t játszotta. Közhelyszínház-gyűjtemény. A kétszereplős játékban minden olyan, amilyent már sokszor láttunk. Igaz, hogy egy csecsemőnek minden vicc új, de féltő, hogy az ilyen színház ósdi eszköztára már a legkisebb korosztályt sem tudja meglepni. Az előadás egyetlen „különlegessége”, hogy a borsószemek teniszlabda-méretű zöld golyók, amiktől értelmetlenné válik a történet. (Rendező: Todor Valov, tervező: Emelijana Toteva.)

Nagyapa ruhája. R: Emilija Mrdaković, T: Milica Gribić Komazec. Ifjúsági Színház, Újvidék

Argonauták. R. Zurab Tsintsadze. Batumi, Grúzia

Az észtsországi Jõhvibõl érkezett a Tuuleveski/Meljnica (Szélmalom) Színház. A kéttagozatú együttes észtil és oroszul játszik. Ezúttal orosz nyelven láthatuk-hallhatuk *Pinokkió kalandjait*, meglehetősen leegyszerűsítve és kiforgatva. Az utazó társulat szerény eszközökkel és minimális invencióval foglalja össze a sokrétegű és sokértelmű mesét. Dzszepttõ ezúttal nem esztergályos mester, hanem színész. Nyilván azért, hogy eljátszhassa – többek között – a Sztromboli Bábszínház zsarnok igazgatójának szerepét is, amivel sikerül értelmetlenné tenni mindazt, amirõl Pinokkió története szól. (Rendezõ, tervezõ: Irina Arszimovicsena.)

A montenegrói Podgorica Városi Bábszínháza nemzetközi összefogásban hozta létre *A rút kiskacsa*: lengyel rendezõ és zeneszerzõ, szlovák tervezõ vitte színpadra szerb író szabad és ironikus feldolgozásában Andersen meséjét. A történet a fõhõs, Milovan bohóc gyerekkorába vezet vissza. Az õ magányáról, kitaláltságáról szól a rút kiskacsa példázata, néhezkesen, néha meg felszínesen és túlságosan

könnyedén. A hosszadalmas expozícióban megjelenik és sokat beszél maga Hans Christian Andersen is, majd vetítések, bábjáték-betétek és más ínycségek bevetésével gyorsan lezajlik az eredeti történet. Végül újabb hosszúságos fejtegetések következnek a nagy dán meseíró és az ifjú Milovan között, hogy mindenki elõtt világos legyen a tanulság. Az elõadás mindezek ellenére átmenetet jelent a fesztivál nagyon gyenge produkcióitól a valódi értékek felé, de az írói munka körülményességét csak az értékes képzõmûvészeti megoldások képesek idõnként feledtetni. (Író: Igor Bojoviç, rendezõ: Jaroslav Antoniuk, tervezõ: Eva Farkašová.)

Bíztható átmenetnek tekinthetõ a grúzai Batumiból jött Gyermek- és Ifjúsági Színház *Argonauták* címû elõadása is. A görög mitológia hõseinek történetét, akik az Argó hajón, laszón vezetésével, a távoli Kolkhiszba vitorláztak a mesés aranygyapjúért, s azt a laszón iránt szerelemre gyulladt Médeia varázslatai segítségével megszerezték, már Aiszkhülosz, Szophoklész, Euripidész, Kallimakhosz², Apollóniosz³ és a magyar

2 (K.re. 310 k.—K.re. 240 k)

3 (K.re. 293? – K.re. 3. sz.) fõ mûve a hexameteres formában írt *Argonautika*.

Mismás, a pék.
R: Robert Walt,
T: Robert Smolik.
Mini Színház, Ljubljana

Lélegzet. R. Veselka Kunčeva, T. Marieta Golomehova.
Szabadkai Gyermekszínház

irodalomban Dugonics András⁴ is feldolgozta. A grúz bábszínház nem véletlenül vállalkozott a kalandos történet színpadra állítására, hiszen a Kaukázus fekete-tengeri partvidékén fekvő Kolkhisz (Kolhida) a Kr. e. 6–4. században a mai Nyugat-Grúzia területén volt, és később Lazika néven Bizánc hatáskörébe tartozott. A feldolgozás természetesen kitér arra is, hogy az argonauták a görögökénél fejlettebb civilizációt találnak ezen a vidéken. A rokonszenves és hazafias érzület azonban nem terjed tovább az előadásban egy szokványos kalandos tanmese lehetőségéinél. (Író: Neron Abuladze, rendező: Zurb Csincsadze, tervező: Marina Prangisvili.)

*Mismás*⁵, a pék mulatságos története egyszerűségében is megragadó. Svetlana Makarovič⁶ legszebb költői erényei teszik vonzóvá a ljubljanaí Kis Színház előadását. A szlovén író finoman kimunkált, műves egyszerűsége és népköltészeti vonzalma képes a felnőtt nézőket is magával ragadni. A címszereplő nemcsak arról nevezetes a környéken, hogy rendkívül ízletes kenyeret süt, de arról is, hogy a szegényeknek és a gyerekeknek ingyen

osztogatja a portékáját. A falucska lakói arról kezdenek suttogni, hogy nincs ki mind a négy kereke. Egy gonosz vénasszony, Jedrt pedig megpróbálja megszerezni a különleges kenyér titkos receptjét, de egy szemfüles macska leleplezi az ármánykodását. Közben úgy összeharótkozik Mismással, hogy elhatározza, beköltözik a pékségbe. Döntését semmiféle hátsó szándék nem vezérli, hiszen – mint tudjuk – a macskák nem szeretik a kenyeret. (Rendező: Robert Waltl, tervező: Robert Smolik.)

Az újvidéki Ifjúsági Színház *Nagyapa ruhája* című játéka „kényes” témát vet fel a kisiskolás korosztály számára: Amelie Fried⁷ német író ifjúsági regénye és a belőle készült darab a halálról szól. A főszereplő kislány, Bruno nem érti, hogy lehet, hogy Nagyapa nincs többé. Meghalt. Mi az, hogy halál? Mi az, hogy lélek? Hogy lehet, hogy tegnap még élt, ma meg már nincs többé? Hová lesznek az emberek a halál után? Elutaznak messzi tengerekre? Felmennek a mennyországba? Ezeket a fájdalmas kérdéseket – könnyedén vagy megdöbbenve – előbb-utóbb minden gyerek felteszi, ha a családban meghal valaki. Aztán

4 (1740–1818) dalmát származású költő, matematikus. Latin nyelvű tanítóregényét, az *Argonauticont* (Pozsony&Kassa, 1778) magyarul is megjelenítette *A gyapjas vitézek* címmel (Pozsony, 1794).

5 Szlovén rendező barátommal, Edí Majaronnal rögtönzött etimológiai vizsgálatba kezdtünk közös szavunk eredetéről. A talányt nem sikerült megfejtenünk, de azt tisztáztuk, hogy a *mismás* (szlovén ortográfiával: *mišmaš*) mindkettőnk anyanyelvében pontosan ugyanazt jelenti. Az igei változat (mismásolni, elmismásolni) is éppúgy megtalálható a szlovén nyelvhasználatban, mint a magyarban. (A kétnyelvű műsorfüzet angol változatában „Mishmash”-nak „fordították”, aminek természetesen semmi értelme.)

6 (1939) a modern szlovén költészet és gyermekirodalom kiemelkedő alakja. Borongós, olykor komor hangvételű verseiben a népköltészet, a mítoszok, babonás hiedelmek világát állítja szembe a technikai civilizációval.

7 Amelie Fried (1958): *Hat Opa einen Anzug?* (1997)

Katputli.
R: Vinod Bhatt,
Radzsasztán, India

Brunónak kistestvére születik. Benne él tovább a Nagyapa? Nem. De hátha mégis. Talán egy kicsit. A színpadon egy hatalmas barna kabát lóg. Ez az egyetlen díszlet. Ebből bújnak elő a szereplők, a két testvért játszó bábok meg a szüleiket megjelenítő színészek (akik mellest a bábokat is életre keltik). A színpadon minden egyértelmű és világos. De a kérdésekre nincsenek megnyugtató válaszok. Előadás után nem lehet békésen hazamenni, megvacsorázni, tévét nézni. A gyerekek sok-sok további kérdést fognak feltenni, hogy valamivel többet értsenek a világból. Nagyon okos, nagyon tehetséges, nagyon komoly előadás. És nyugtalanító, mint minden valamirevaló színház. (Színpadra alkalmazta és rendezte: Emilija Mirdaković, tervezte: Milica Grbić Komazec.)

A Szabadkai Gyermekszínház előadása, a *Lélegzet* az idősebb korosztálynak szól. Egy régi ohridi⁸ legendát dolgoz fel. Goran és Biljana szeretik egymást, de a sors Mirkót jelölte ki a lány párjává. Mit ér az élet, ha nem választhatunk szabadon? Saját döntésünk nélkül minden sivár és értelmetlen lesz. Szembe lehet-e, szembe kell-e szállni a sors akaratával? Itt is

alapvető kérdésekkel találják szembe magukat a szereplők, mint az újvidéki előadásban. De a játék itt nem drámai konfliktust jelenít meg, hanem lelkiállapotokat. A sejtelmes és hatásos játéktér egyszerre fejezi ki a bezártságot, és kínál lehetőséget a választásra. A színpad előterében zsinórok húzódnak. Ha a fénysík megvilágítja, ijesztő börtönrácsoknak látszanak. Ha a világítás mögöttük húzódik, eltűnnek. Aztán a zsinórok térben is irányt változtatnak. Újabb és újabb terek alakulnak ki. Meg újabb kötelek tűnnek fel, ezúttal vertikálisan. Minden szereplő megkötöződve van jelen: a színész és a bábja. De a kettő egy és ugyanaz. Az előadás feszes ritmusa egyszerre fejezi ki a régi macedón ballada fojtó légkörét és a mai látványszínház talányos igazságait. (Forgatókönyvíró és rendező: Veselka Kunčeva, dramaturg: Iva Božidarova, tervező: Marieta Golomehova.)⁹ Még távolabbi múltba vezet az indiai Radzsasztán tartományi székhelyéről, Dzsairpurból érkezett Vinod Bhat Együttes. A bábjáték egyik ősforrását, a *katputli*¹⁰ hozták el, melynek eredete mintegy ezer évre nyúlik vissza. Hét jelenetet látunk: először

8 Ohrid: város Macedóniában, az albán határon, az Ohridi-tó partján.

9 A *Lélegzet* két elismerést kapott a fesztiválon: Hrisztos Hamiljev zeneszerző a legjobb zenéért, Marieta Golomehova a legjobb tervezésért járó díjat vehette át.

10 Más átiratban katputli vagy kathputli.

Kurosolo III „Hatenashi”. R. Joichi Nishimura, Játssza: Mijako Kurotani. Szürke Műfaj Színháza, Tokió, Japán

Aranymadár. Rendezte és játssza: Ilona Hrestic. Bukarest, Románia

Anarkali táncát, aki már Akbar császár színe előtt is bemutatta szépséges balettművészetét. Ezt egy lo-vastánc, majd egy kígyóbűvölő követi. A negyedik számban egy zsonglőr mutatkozik be, aztán egy hamisítatlan radzsasztáni Romeo és Júlia-történet zajlik Lailáról és Majnuról¹¹, amit egy metamorfó-zis-báb bravúros átváltozása követ. A fináléban egy varázsló jelenik meg, aki a fekete mágját hívja segítségül a még nagyobb siker érdekében. (Rendező: Vinod Bhatt.)

Egy japán és egy román bábjátékos varázslatos szólójátékában is gyönyörködhattünk. Kettőjük művészetét sok minden fűzi össze; elsősorban az, hogy mindketten nők, nagyon erős egyéniségek, és mindketten teljes jogú partnerek tekintik a bábót. Úgy vannak jelen a színpadon, mint korunk nagy bábjátékos férfi-szólístái, Neville Tranter, Eric Bass vagy

Massimo Schuster. Képesek eltűnni, beleolvadni a kezükben megelevenedő bábokba, és ha kell, saját szuggesztív jelenlétükkel kapcsolatot teremteni a bábjukkal, vagy a nézőkkel. Körülbelül egyidősek lehetnek. Kortalanul fiatalok. Szellemi rokonságuknak köszönhetően nagyjából egyformán látják a világot, és benne a művészet szerepét. A tokiói Mijako Kurotani *Kurosolo III „Hatenashi”*¹² című műsora ember nagyságú bábót kelt életre, a bukaresti Ilona Hrestic tárgyakból, maszkokból a szemünk láttára rakja össze élőlényeit. Mijako Kurotani különös elnevezésű egyszemélyes intézménye, „A Szürke Műfaj Színháza”¹³ – saját megfogalmazása szerint – groteszk játékot játszik „önző tárgyakkal és szolgálékú testekkel”. (Librettó: Hoichi Okamoto – Mijako Kurotani, rendező: Joichi Nishimura, tervező: Kazunori Watanabe.)¹⁴ Ilona Hrestic előadása, az *Aranymadár*

11 Ind-perzsa tragikus szerelmi történet, a kutputli gyakori műsordarabja.

12 A titokzatos címet sem a műsorfüzet szerkesztőinek, sem nekem nem sikerült megfejteni.

13 Genre: Gray – „Grotesque by egoistic objects and servantlike bodies”

14 A fesztivál zsűrije a legjobb színésznőnek járó díjat ítélte oda Mijako Kurotaninak.

Szegedi Katalin: *Lenka*. R: Csató Kata, T: Mátravölgyi Ákos. Bialystoki Bábszínház, Lengyelország

Brâncusinak¹⁵ állít emléket. Az ő szigorú, tiszta, koncentrált alapformái elevenednek meg a gravitáció legyőzését sokfelől megközelítő, drámai erejű etűd-sorozatban. (Rendező: Ilona Hrestic, tervező: Costache Gavril Siriteanu.)

A Białystoki Bábszínház produkciója, a *Lenka* közös lengyel-magyar siker. Lengyel a színház, a zeneszerző és lengyelek a színészek, magyar az író, a rendező és a tervező. Mivel az előadás némajáték, a kettős kötődést még a nyelv sem engedi egyik vagy másik irányba elbillenni. A színpadi játék Szegedi Katalin azonos című mesekönyvéből készült. A szándék és a kivitelezés egyaránt hajmeresztő. Először is regényt némajátékként eljátszani majdnem lehetetlen. A vállalkozás nehézségét tovább fokozza, hogy az író művész, aki népszerű könyvét maga illusztrálta. Mit kezdhet ilyen helyzetben egy tervező, aki nem maga a szerző? Vagy elszakad az eredeti mű képi világától, vagy szolgai módon követi. Az alkotókat alighanem éppen ezek az áthidalhatatlannak látszó kockázatok vonzották. Gyanítom, hogy Szegedi Katalin könyve önleletrajz. Földhözragadt hétköznapi valóság. Hiszen a hősnő rajzol. (Ez sem kimondottan színpadra kívánczó tevékenység.) A magányos kislány legjobb barátai a színes ceruzák. Az előadás olyan elemekből épül fel, amelyek egyúttal új, sajátos, csak ennek a történetnek az eljátszására alkalmas stílust teremtenek. És ettől lesz a hajmeresztő ötletből kivételesen izgalmas előadás. A díszlet egy hatalmas papírskatulya. Behatárolt, zárt világ. Egy dundi, vörös hajú kislány, a címszereplő Lenka világa. A nézők – a tervező fortélyos ügyességének köszönhetően – felülről lesnek be Lenka és a szemüveges Palkó életébe. Már-már hajlamosak vagyunk elhinni, hogy mi vagyunk fölényben. Hogy a jelenlétünkben van valami leereszkedő. Aztán szerencsére

időben elszégyelljük magunkat, és elkezdünk együtt érezni a magányról, a barátságról és a mások elfogadásáról szóló szép történet hőseivel. Akik – megint csak hála a tervező ravaszságának – ugyanolyanok, mint amilyeneknek az író illusztrációi ábrázolják, csak éppen a bábszínház eszközeivel átfogalmazva. A rendező érzékenysége pedig még arra is képes, hogy Szegedi Katalin példaképei, Gulácsy Lajos és Füst Milán szellemét megidézze sokoldalú játszótársai segítségével. (Rendező: Csató Kata, tervező: Mátravölgyi Ákos.)¹⁶ A *Boribon és Annipanni* a Budapest Bábszínház előadása. Nem kell újra felfedezni, hiszen már a kaposvári ASSITEJ-fesztiválon elnyerte az Üveghegy-díjat, a tervező pedig Koós Iván-díjban részesült. Továbbá a színikritikusok a 2013/14-es évad legjobb gyereklőadásának ítélték. A Marék Veronika könyvsorozatából (*Boribon és Annipanni, Jó éjszakát, Annipanni, Boribon születésnapja, Boribon beteg, Boribon házikója, Annipanni, mesélj nekem*) készült zenés játék azért is kínálja az analógiát a *Lenkával*, mert az eredeti mű szerzője itt is autentikus illusztrátora a történeteinek. A szöveggönyv zökkenőmentesen képes összeforrasztani az epizódokat, vonzó színpadi játékká varázsolja ezt a 21. századi magyar *Micimacskót*. Minden spekulációtól mentesen követi a legtisztább meseirodalmi hagyományokat, és teremt színpadi helyzeteket az író epikai érényiből. Az előadás úgy hűséges a szerzőhöz, hogy ugyanazzal a természetességgel mesél a legkisebbeknek, ahogy azt a bölcs és nagy mesemondók teszik Andersentől Benedek Elekig. (Színpadra alkalmazta: Gimesi Dóra, R: Ellinger Edina, dalszövegek: Marék Veronika, zene: Tallér Zsófia, tervező: Lisztopád Krisztina.)¹⁷ Valamikor az ötvenes években a moszkvai Központi Bábszínház jegyeire rányomtatták, hogy öt éven aluliak az előadásokat nem látogathatják. A nyomaték

15 Constantin Brâncusi (1876–1957) román szobrász, a modern egyetemes plasztika meghatározó egyénisége.

16 A fesztivál zsűrije a legjobb rendezés díjával jutalmazta az előadást.

17 A *Boribon és Annipanni* a szabadkai fesztivál legjobb előadásáért járó fődíjat nyerte el. Ezen kívül Bercsényi Péternek, Boribon megszemélyesítőjének a legjobb férfi alakítás díját ítélte oda a nemzetközi zsűri.

Marék Veronika – Gimesi Dóra: *Boribon és Annipanni*. R: Ellinger Edina, T: Lisztopád Krisztina. Budapest Bábszínház

kedvéért még felkiáltójelet is tettek a szigorú figyelemzetetés végére. Obracov véleményét engedelmesen követte valamennyi kelet-európai ország.

Sok minden változott azóta, de néhány bábszínház még ma is ódzkodik attól, hogy a legkisebbeknek játsszon. Talán így akarnak a komoly, „felnőtt” színházak közé furakodni. Vagy azért, mert valamikor a pártállam kezdetén, az egymás munkáját tetszerően kiegészítő színházak kialakításával az a kulturális téveszme érvényesült, amely a bábszínházak a színházba járás valamiféle előszobájának tekintette. Ebben a felfogásban a bábszínház az óvodásoké, a gyermekszínház a kisiskolásoké, az ifjúsági színház pedig a felső tagozatosoké. Vagyis egyetlen korosztályhoz próbáltak odaláncolni egy műfajt.

Bár ilyenfajta számársággal napjainkban is találkozhattunk néha, azért ez a gondolkodás régen a múlté. A bábjáték manapság mindkét irányban feszegeti az életkori határokat. Egyre szélesebb rétegeket tud megszólítani az ifjúsági és a felnőtt korosztályból, miközben a csecsemőszínház után már a magzat fejlődését is megpróbálja a művészetek segítségével befolyásolni. Örvendetes, hogy a szabadkai Gyermekszínházi Fesztiválon három olyan előadás szerepelt, amely *három*

éven felülieknek szól: a *Mismás*, a *pék*, a *Lenka* és a *Boribon*. Nem úgy, hogy leereszkedik hozzájuk, hanem úgy, hogy egyenrangú partnereknek tekinti a nézőtérrel ülőket.

Az ellehetetlenülés határát súroló gazdasági helyzet ellenére a legjobb szabadkai fesztiválok között emlegethetjük a 2014-est. Ezért persze nem csupán a szervezőket illeti dicséret. Minden fesztivál színvonala a kínálattól függ. Az egyik helyi napilapban azt olvastam, hogy kétszázharminc előadásból válogatták ki a fesztivál programját. Ezek között nyilván volt néhány, amely technikai, vagy anyagi okok miatt nem került be a programba. Néhány pedig jobb híján kapott helyet benne. De a nem kevés igazán jó előadásnak örülni kell. És annak is, hogy az egyre súlyosodó gazdasági problémák ellenére a szervezők nem adták fel a reményt.

A szabadkai találkozó most is egyszerre tudott magas színvonalú seregszemle, tudományos vitafórum és hangulatos baráti összejövetel lenni. A családi hangulatot nemcsak a nézőtérrel lehetett érezni. Ugyanilyen súllyal volt jelen a fesztiválhoz kapcsolódó többi eseményen. A könyvbemutatókon, a kiállításokon, a ki-rándulásokon, a baráti beszélgetéseken és a hatodik alkalommal megrendezett elméleti konferencián¹⁸.

A FAMILY-LIKE WORLD FESTIVAL

Géza Balogh reports here on fifteen performances at the International Children's Theater Festival, held September 21-26, 2014, in Subotica, Serbia. The festival took place at three locations, and thirteen countries were represented: two troupes from Serbia, and one each from Japan, Russia, Ukraine, Georgia, Estonia, Bulgaria, Romania, Montenegro, Slovenia, Hungary and Poland. They say that if a festival has three or four really good performances, that is already a significant achievement. According to the author, the festival in Subotica satisfied this criterion many times over. This article reports on eight of the fifteen performances, all of which could have been presented anywhere in the world with great success. He especially praises Miyako Kurotani from Japan, Ilona Hrestic from Romania and her one-woman show, the Subotica Children's Theater's *Breath*, Novi Sad Youth Theater's *Is Grandpa Wearing a Suit?*, Ljubjana Mini Theater's *The Mishmash Bakery*, Bialystok Puppet Theater's *Lenka* and the Budapest Puppet Theater's *Boribon and Annipanni*.

18 A *Gyerekek az elektronika korában* című konferencia anyagából két előadás szövege olvasható mostani számunkban.

Balogh Géza átveszi Slobodan Markovići-től a „Kis herceg”-díjat

„Egy este Balogh Gézával.”
Beszélgetőtárs Miroslav Radonjić

Az esti könyvbemutatók közönsége